

Sygn. akt VII U 575/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2021r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 stycznia 2021r. w Warszawie

sprawy J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 15 kwietnia 2020 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

W dniu 23 kwietnia 2020r. J. D. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 15 kwietnia 2020r., znak: (...), przyznającej prawo do emerytury od 1 marca 2020r. i jednocześnie zawieszającej jej wypłatę z uwagi na zbieg z prawem do emerytury wypłacanej przez Wojskowe Biuro Emerytalne.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wyjaśnił, że służbę wojskową rozpoczął w dniu 15 września 1969r. i po 32 latach jej trwania, zaczął pobierać świadczenie emerytalne na podstawie ustawy o zabezpieczeniu emerytalnym żołnierzy i ich rodzin. Po zakończeniu służby wojskowej kontynuował aktywność zawodową, jako pracownik cywilny wojska na różnych stanowiskach służbowych, a od otrzymywanego wynagrodzenia były odprowadzane należne składki na ubezpieczenia społeczne, co jednak nie miało przełożenia na wzrost wysokości emerytury wojskowej. Powyższa sytuacja, zdaniem ubezpieczonego, jest mniej korzystna niż sytuacja żołnierza, który zakończył służbę wojskową po 1999r., gdyż w takim przypadku dalsza aktywność zawodowa po przejściu na wojskowe zaopatrzenie emerytalne umożliwi mu nabycie prawa do emerytury z FUS. W tym też kontekście zakaz wypłaty emerytury z FUS, określony w art. 95 ustawy o emeryturach i rentach, rażąco narusza art. 32 Konstytucji RP, gdyż różnicuje sytuację prawną emerytów mundurowych, ale również emerytów cywilnych i wojskowych. W końcowej części odwołania, ubezpieczony zwrócił się więc o zmianę zaskarżonej decyzji i niezawieszenie świadczenia emerytalnego, obliczonego przez ZUS w wysokości 1.918,17 zł, którego termin płatności przypada na 1 dzień każdego miesiąca kalendarzowego (odwołanie z dnia 23 kwietnia 2020r., k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wyjaśnił, że w zaskarżonej decyzji przyznał wnioskodawcy emeryturę w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej, przy czym wypłata świadczenia została zawieszona z uwagi na fakt, że ubezpieczony pobiera

emeryturę z Wojskowego Biura Emerytalnego. Odnosząc się z kolei do argumentacji zamieszczonej w odwołaniu, organ rentowy wskazał na treść art. 2 ust. 1 pkt 1 i art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej oraz art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, podkreślając że reguły obliczania emerytury wojskowej, o której mowa w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, dotyczą jedynie tych żołnierzy, którzy wstąpili do służby po dniu 1 stycznia 1999r. Tymczasem ubezpieczony rozpoczął służbę wojskową w dniu 15 września 1969r., zatem nie ma możliwości łączenia emerytury powszechnej z emeryturą wojskową (odpowiedź na odwołanie z dnia 15 maja 2020r., k. 10 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. D. w okresie od dnia 1 lutego 1969r. do dnia 31 lipca 1969r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) na Odcinku Zabezpieczenia (...) klasy nr (...) w G. na stanowisku adiunkta służby zabezpieczenia ruchu kolejowego. Umowa o pracę została rozwiązana na mocy porozumienia stron (świadczenie pracy, k. 5 a.r.).

Od dnia 1 kwietnia 2001r. J. D. posiada uprawnienia do emerytury wojskowej. Prawo do tego świadczenia zostało przyznane decyzją Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 11 maja 2001r., znak: (...), wydaną na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Do ustalenia prawa do emerytury wojskowej oraz wysokości świadczenia uwzględniono:

- okres zatrudnienia od dnia 1 lutego 1969r. do dnia 31 lipca 1969r. w (...) w K.;
- okres służby wojskowej od dnia 15 września 1969r. do dnia 31 marca 2001r.

Na dzień przyznania ubezpieczonemu emerytury wojskowej łączny okres jego wysługi wyniósł 32 lata, natomiast wymiar procentowy emerytury obliczono na poziomie 84,20% (decyzje Dyrektora WBE: w sprawie przyznania emerytury z dnia 11 maja 2001r., k. 11-12 akt emerytalnych WBE oraz w sprawie waloryzacji z dnia 1 marca 2020r., k. 59 akt emerytalnych WBE, zaświadczenie z dnia 23 marca 2020r., k. 61 akt emerytalnych WBE).

Po uzyskaniu emerytury wojskowej J. D. w okresie od dnia 1 kwietnia 2001r. do dnia 31 grudnia 2013r. był zatrudniony w wymiarze pełnego etatu na stanowiskach specjalisty i starszego specjalisty w (...) w W.. Następnie w okresie od dnia 1 stycznia 2014r. do dnia 30 kwietnia 2017r. w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako starszy specjalista w (...) w W. (świadczenie pracy z dnia 31 grudnia 2013r. oraz świadectwo pracy z dnia 28 kwietnia 2017r. – nienumerowane karty akt organu rentowego).

W dniu 6 marca 2020r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę (wniosek z dnia 6 marca 2020r. z załącznikami – nienumerowane karty akt organu rentowego). Po rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy wydał w dniu 15 kwietnia 2020r. decyzję znak: (...), w której przyznał J. D. emeryturę od dnia 1 marca 2020r., a jednocześnie zawiesił jej wypłatę z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia, informując ubezpieczonego, że może być wypłacane tylko jedno świadczenie wyższe lub przez niego wybrane (decyzja ZUS z dnia 15 kwietnia 2020r., znak: (...), k. 5-8 akt organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny, Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów zgromadzonych w aktach przedmiotowej sprawy, w tym w aktach organu rentowego i aktach emerytalnych, udostępnionych przez Wojskowe Biuro Emerytalne. Dokumenty te nie budziły zastrzeżeń i zostały ocenione jako wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. D. podlegało oddaleniu.

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2020r., poz. 288 ze zm.), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy

nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczył jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2021r., poz. 291), zwanej dalej ustawą emerytalną, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach. Art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej przewiduje jednak, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie, wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W rozpatrywanej sprawie J. D. ma przyznane prawo do emerytury wojskowej od dnia 1 kwietnia 2001r., a jednocześnie – z uwagi na podjęcie zatrudnienia po przejściu na emeryturę wojskową – nabył prawo do emerytury z systemu powszechnego. Wysokość tego świadczenia została ustalona przy uwzględnieniu okresów jego zatrudnienia od dnia 1 lutego 1969r. do dnia 31 lipca 1969r. w (...) w K., od dnia 1 kwietnia 2001r. do dnia 31 grudnia 2013r. w Dowództwie (...) w W. oraz od dnia 1 stycznia 2014r. do dnia 30 kwietnia 2017r. w (...) w W.. W decyzji przyznającej świadczenie emerytalne Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiesił jednak jego wypłatę z uwagi na okoliczność, że J. D. pobiera emeryturę wojskową. Ubezpieczony zawieszenie wypłaty emerytury zakwestionował.

Sąd, analizując wskazane zagadnienie, miał na względzie, że stanowisko organu rentowego odpowiada treści tych przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które zostały zacytowane. Wynika z nich, że w przypadku osób uprawnionych do emerytury z ubezpieczenia społecznego w zbiegu z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach dotyczących zaopatrzenia emerytalnego tzw. służb mundurowych, wymienionych w art. 95 ust. 2 tej ustawy, wypłaca się wyłącznie jedno z tych świadczeń. Stanowisko to jest wyrażone wprost zarówno w treści ust. 1 powołanego wyżej przepisu, jak i ugruntowane w orzecznictwie. Nie ma zatem wątpliwości, że z treści art. 95 ust. 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej wynika zasada prawa ubezpieczeniowego, zakładająca prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w tej ustawie, jak również w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie emerytalnej z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym, między innymi żołnierzy zawodowych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012r., II UK 237/1; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 lipca 2016r., III AUa 1254/15). Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Orzecznictwo wskazuje jednak na możliwość stosowania wyjątków od powyższej zasady. Zagadnienie to było przedmiotem szerokiej analizy Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 24 stycznia 2019r. (I UK 426/17). Sąd Najwyższy analizował sytuację żołnierzy zawodowych powołanych do służby wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999r. oraz tych, którzy podjęli służbę po dniu 1 stycznia 1999r., w kontekście ich uprawnień emerytalnych oraz przez pryzmat

zachowania konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. W zaprezentowanych w tym orzeczeniu wywodach wskazał na odmienną sytuację prawną żołnierzy zawodowych - w aspekcie wpływu "cywilnych" okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych - pozostających w służbie przed 1 stycznia 1999r. i osób odbywających służbę w okresie od 2 stycznia 1999r. Mianowicie do wysługi emerytalnej żołnierza pozostającego w służbie przed 2 stycznia 1999r. zalicza się z urzędu posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych), okresy te powodują określony w ustawie wzrost podstawy wymiaru emerytury (emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę, a o 1,3% za każdy następny rok i o 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlegać może również (na wniosek) zwiększeniu w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed 1 stycznia 1999r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą. Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

Sąd Najwyższy podkreślił w konkluzji wskazanego orzeczenia, że żołnierz, który pozostawał w służbie przed 2 stycznia 1999r. może w świadczeniu wojskowym korzystać z "cywilnej" wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. nie ma takiego uprawnienia. Wskazał ponadto, że skoro emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu "cywilnej" wysługi emerytalnej, to oznacza to, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie zabezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści jaką przynosi zwiększenie emerytury. Sąd Najwyższy podkreślił również, że kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r., jest brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu "cywilnego" stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się jednakową cechą - istotną cechą relewantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999r.

Sąd Okręgowy podziela powyższe stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy i argumentację przedstawioną we wskazanym orzeczeniu, jednak w przedmiotowej sprawie nie prowadziło ono do zmiany zaskarżonej decyzji. Jak wynika z dokonanych w sprawie ustaleń, na dzień przyznania emerytury J. D. posiadał wysługę w wymiarze 32 lat, zaś emerytura osiągnęła maksymalną wysokość 75% podstawy wymiaru. Przy tym, do stażu uwzględnionego przy wyliczaniu emerytury wojskowej, wliczono ubezpieczonemu nie tylko okres służby wojskowej, ale również okres składkowy z tytułu zatrudnienia od dnia 1 lutego 1969r. do dnia 31 lipca 1969r. w (...). Powyższe - w świetle prezentowanego wyżej poglądu Sądu Najwyższego - potwierdza więc, że okres zatrudnienia J. D., poprzedzający okresy służby wojskowej, miał wpływ na wysokość emerytury wojskowej. To z kolei oznacza, że emerytura wojskowa ubezpieczonego nie została obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny, ale też o okresy składkowe (cywilne), które zwiększyły jej wysokość.

W zaistniałej sytuacji, skoro ubezpieczony faktycznie zrealizował uprawnienie do wykorzystania „cywilnego” stażu emerytalnego, to nie można go tak samo traktować jak żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r. W przypadku ubezpieczonego i takich właśnie żołnierzy nie ma istotnej cechy wspólnej, na którą wskazywał Sąd Najwyższy, to zaś oznacza, że z zasady określonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP nie można wywodzić, aby zachodziła konieczność ich jednakowego traktowania.

W tym kontekście, zdaniem Sądu Okręgowego, w przypadku J. D., poprzez zawieszenie przez ZUS wypłaty jego emerytury, nie doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady równego traktowania obywateli wobec prawa. Zasadę równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP w odniesieniu do oceny norm prawnych należy rozumieć jako nakaz nadawania im takich treści, by kształtowały one w jednakowy (podobny) sposób sytuację prawną podmiotów jednakowych lub podobnych. Trybunał Konstytucyjny uznaje, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 kwietnia 2002r., P 5/01). W cytowanym wyroku z dnia 24 stycznia 2019r. Sąd Najwyższy wskazał, że z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej. Równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium różnicowania, które jednakże musi pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, wagą interesu, któremu różnicowanie ma służyć i w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostają naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz z innymi wartościami, zasadami, czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy, nie znajdując podstaw do zmiany decyzji z 15 kwietnia 2020r., znak: (...), oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.